

Liberal Düşünce Topluluğu'nun 20. Yılı İçin

Melih Yürüşen

Felsefeci, Dr. | Aksaray Üniversitesi Felsefe Bölümü Öğretim Üyesi

liberal düşünce, Yıl 17, Sayı 68, Güz 2012, s. 75-82

Bir insanın ideo-politik kimliği bir dizi faktörün etkisiyle şekillenir ve diğer faktörlerle ilişkisi içinde onun kendi kişisel tarihinin ve kimliğinin şu veya bu ölçüde önem atfettiği bir unsur haline gelir. Kendimi neden liberal olarak tanımladığımın fikri plandaki hikâyesini on yıl önce Liberal Düşünce Dergisi'nin LDT'nin 10. kuruluş yıldönümü için yaptığı "Liberal Düşünce Liberal Düşünceye Bakıyor" başlıklı dosya vesilesiyle yazdığım yazıda anlatmaya çalışmıştım. Şimdi Liberal Düşünce Topluluğu 20. yılını kutluyor.

Kurumlar veya kuruluşlar için on yıllık bir dönemin geride bırakılmasını ifade eden kurulma yıldönümleri, 'Neredeydik nereye geldik? Ne için yola çıkmıştık, hedefimize ulaştık mı, yoksa ulaşmak üzere miyiz yahut onun kabullenmesi zor olsa dahi başlangıçtaki hedeflerimizin çok mu açığına düştük veya hep yerimizde mi saydık?' gibi soruların cevaplarının aranabileceği muhasebe ve bilanço anlarını teşkil edebilirler. Bunun nedeni on yıllık bir sürenin herhangi bir kuruluşun kendisi için tanımladığı misyonu ve bu misyonla ilişkili fonksiyonları ne ölçüde yerine getirip getirmediğine ilişkin nispeten objektif bir kanaate ulaşmak için son derece yeterli bir süre oluşudur.

Bunun özellikle bir kuruluşun doğmasında ve gelişmesinde büyük emekleri geçmiş, bir bakıma varlıkları kuruluşla özdeşleşmiş kurucu aktörler açısından hayatta oldukları sürece mutlaka değerlendirilmesi gereken önemli bir fırsat olduğunu düşünüyorum. Tabii bu fırsatın iyi kullanabilmesi, bir Hume öğrencisi olarak kanaatime göre, insan doğasının belli tutkusal dinamiklerin

etkisiyle neden-sonuç ilişkilerini indirgemeci bir tarzda kendi işimize geldiği şekilde kurma ve sürekli kendimizi haklı çıkaracak bir tarih kurgusu peşinde olma zaafından kendimizi olabildiğince kurtarmamıza bağlıdır. Ne yazık ki, bunun çoğu kez çok zor olduğunu ve tarihle ilgili her türlü tartışmanın kaynağında hiçbirimizin neredeyse hiçbir zaman tamamen alt edemeyeceğimiz bu doğal insani zaafın bulunduğunu belirtmeliyim. Bizler tabiatımız icabı kendimizi ve önem hiyerarşisini kendimizin belirlediği hususlarda kendimize yakın bulduğumuz kimseleri, bu kimselerin oluşturdukları toplulukları ve onlarla ilgili şeyleri çok önemseyen, dolayısıyla kendimize ve bunlara 'torpil geçmeye fazlasıyla meyyal' mahlûklarız. Bunun bize sağladığı avantajlar çok. Ama karşı karşıya kaldığımız birçok meselede insani doğamızdan neşet eden bu niteliğimizin, yani tarafgirliğimizin büyük bir rol oynadığını da söyleyebiliriz.

Burada belki de asıl sorun, tarafgirliğimizin çoğu kez birçok meselenin kaynağında kendisinin, yani tarafı olma niteliğimizin bulunduğu görülmesi önünde adeta aşılabilir bir engel teşkil etmesi. Bizi bir tür mutluluk duyduğumuz bir körleşmenin tam merkezine sevk etmesi. Böylece en basit hükümlerimizden, çok sayıda insanı ilgilendiren yargılarımıza kadar birçok kararımıza ve eylemimize tarafgirliğin gölgesinin düştüğünü, bunlara ciddi bir şekilde hasar verdiğini görmüyoruz veya görmek istemiyoruz. Gördüğümüzde ise, hayatın ve tarihin bazen dramatik örneklerle ortaya koyduğu gibi, genellikle iş işten geçmiş oluyor. Ortaya asla geriye dönüşü olmayan adaletsizlikler, bu adaletsizliklerin hiçbir şart altında telafi edilmesi mümkün olmayan somut mağduriyetleri çıkıyor.

İşte on yıllık dönemlerin kurumların, kuruluşların merkezi aktörlerine sunduğu fırsatın gerçek anlamda değerlendirebilmesi için, onların, son yedi yıldır Hume üzerindeki düşünme sürecim içinde hayati önemini giderek artan bir şekilde idrak ettiğim bu zaafı mümkün olduğunca aşmaları gerekiyor. Aksi halde 'ilk' veya takip eden ikinci 'onuncu yıl', hele Türkiye gibi istikrarlı bir kurumsal varoluşu devam ettirmenin başlı başına bir 'başarı' olduğu bir ülkede esasen bu başarının merkezi aktörlerinin haklı gururuyla hikâye edilerek kutlanma vesilesi olmaktan başka bir şey olmuyor.

Kendimi şüphesiz bu değerlendirmenin dışında tutmuyorum: ideo-politik kimliğimizi nasıl, hangi şartlar altında benimsediğimizi olanca dürüstlüğü-müzle anlatabilmeli; hikâyenin başlangıcını içinde yaşadığımız sosyo-politik ve kültürel iklimin şartlarına göre her defasında yeniden kurgulamaktan kaçınılmalıyız. Çünkü yine bir Hume öğrencisi olarak biliyorum ki, kişisel tarihimizi de tıpkı siyasi ve sosyal tarih gibi inançlarımızın ve fikirlerimizin

gereklarine ve ihtiyaçlarına göre kurgulayabiliriz. Bunda başarıya ulaşmamız, yani ortaya kendimizle ilgili tutarlı, dolayısıyla bizi takip edenleri ikna edecek bir hikâye koyabilmemiz için zihnimizin işleyiş ilkelerini dikkate alan bir kurgu becerisi ve tekniğine sahip olmamız yeterlidir. Bu tür bir beceri ve teknik belki de herkesten önce kendimizi ikna edeceğinden nasıl liberal, sosyalist, muhafazakâr, milliyetçi veya İslamcı olduğumuzu aradan geçen on yıllarda birbirinden farklı bir şekilde anlatabilir, anlattığımızın doğruluğuna kendimiz de inanabiliriz.

Ben bu tür duruma düşmemek için 10 yıl öncesine gittim ve *Liberal Düşünce* dergisinin Güz 2002 sayısında 'Liberal Düşünce Liberal Düşünce'ye bakıyor dosyası içinde yer alan "Liberal Olmak ve Bir Tercih'in İzini Sürmek Üzerine Bir Deneme" başlıklı yazıma döndüm. Bu yazıyı sanki kendi yazım değil de bir başkasının yazısıymış gibi, yani onunla kendi arama belirgin bir mesafe koymaya ve tarafsızlıktan olabildiğince kaçınmaya çalışarak okudum. Çıkardığım sonuç, eğer liberal olmayı bugün hâlâ neden tercih ettiğimi ve değerli bulduğumu anlatacak olsaydım, bu yazımda kullandığım temel argümana, yani 'tercih kavramına çok daha az müracaat edeceğim oldu. Daha doğrusu o tür bir hikâyeyi ilk kez bugün yazsaydım, yazımın çatısını o gün yaptığım şekilde 'tercih' kavramını merkeze alarak kurmayacağım oldu.

Bu 'tercih' kavramının ve eyleminin benim için artık başlangıçta taşıdığı önemi taşıyor oluşuyla ilgili değildi. Birey tercihini hâlâ çok önemsiyordum; ama bu kavramı son yedi yıldır üzerinde çalıştığım Hume felsefesi nedeniyle farklı bir kontekste değerlendirmeye başlamıştım. Bununla birlikte kendimi neden liberal olarak tanımlamaya ve liberalizmi bütün boyutlarıyla anlama gayreti içinde olmaya başladım sorusunun doğru cevabı bugünkü fikri birikimimde değil, liberalizmi yirmi beş yıl önce 'birey tercihlerini' merkeze alan bir değerler bütünü, bir siyasi teori ve doktrin olarak görmüş olmamdı. Bu iki kavramı hem kendi başlarına hem de bir arada çok önemsemiş, onlara önce ahlakî, sonra siyasi bakımdan büyük değer vermiştim.

Bunun içinde yaşadığım sosyal ve siyasi vasatın tarihsel şartları ile ilişkisi çok açıktı. Türkiye benim üniversite öncesi ve üniversite yıllarıma denk düşen zaman kesitinde sosyal ve siyasi bakımdan tam bir felaket olarak telakki edebileceğimiz olaylar yaşamıştı. Kendi köşesinde olup biten dehşeti birbirine en karşıt grupların gazetelerini ve dergilerini okuyarak takip etmiş, meraklı bir genç olarak, artık bu tür bir değerlendirmeyi yapabilme kapasitesini ve güvenini kazanmaya başladığım dönemde bunun başlıca nedenlerinden birisini, vuruşan fanatik grupların hayatı totaliter bir keskin karşıtlıklar ilişkisi şeklinde görmelerine bağlamıştım. Ama en az bunun kadar sorumlu

bir diğer faktör, kurulu siyasi düzenin bu eğilimi alabildiğine beslemesi ve sistem yerleşiklerinin bu olguyu kendi konumlarını, yani statükoyu korumak ve pekiştirmek için alabildiğine kullanmaları ve istismar etmeleriydi. 12 Eylül Darbesi'ni bunun bir sonucu olarak görüyordum.

Tabiatıyla bunların hepsine karşıydım: kolektivizm benim için totaliter ve otoriter her türden siyasi fanatizmin kaynağıydı ve bunların temsilcilerine karşı kendi hayatımın benim için önemli bütün alanlarını ve etkinliklerini koruma altına alacak tutarlı ve sistematik bir ahlakî ve siyasî değerler arayışı içindeydim. Bunun insan tekinin, yani bireyin topluluktan önce geldiği, ahlakî ve siyasî olarak merkeze yerleştirildiği bir düşünce örgüsü, ideo-politik tasavvurlar bütünü içinde mümkün olduğunu düşünüyordum. Sonuçta Kazım Berzeg hariç, tam da karşısında yer aldığım bu topluluklardan, özellikle de sağ otoriter-totaliter gelenekten geldiklerini özellikle vurgulayarak, yaşadığımız felaketlerin asıl kaynağını sağ-sol otoriteryanizmlere can suyu veren hâkim devletçi-otoriter zihniyet ve ideolojide bulan ve hepsinin de hayatımda ayrı bir özel yeri bulunan üç özel insanla 1994 yılında tanıştım. Bu özel insanlar tanışma sırasıyla Atilla Yayla, Kazım Berzeg ve Mustafa Erdoğan'dı.

Atilla Yayla ve Mustafa Erdoğan'dan, hoşgörüyü liberal bir ahlakî ve siyasî kavram olarak incelemeye gayret ettiğim yüksek lisans çalışmamı hazırladığım sıralarda haberdar olmuşum. Tez çalışmam esnasında en çok hayret ettiğim şeylerden birisi Türkçede bir siyasi teori ve doktrin olarak "liberalizm" üzerine yapılmış olan akademik veya ciddi çalışmaların neredeyse yok denecek kadar az olmasıydı. Oysa bilhassa merhum Turgut Özal'ın ekonomimizi dışa açan ve devleti yavaş yavaş asli ekonomik aktör olmaktan çıkararak iktisat politikaları nedeniyle özellikle medyadaki karşıtlarının hem de vulgar bir şekilde eleştirdikleri husus Özal'ın liberalliği idi. Özal'ın üç büyük özgürlüğü, teşebbüs, fikir ve ifade ve din ve inanç özgürlüğünü ısrarlı bir şekilde savunması, darbe sonrası Türkiye'sini bu üç büyük özgürlük doğrultusunda değiştirmeye yönelmesi büyük bir tepki ve düşmanlık toplamıştı. Türkiye'nin Özal döneminde hem de en beklenmedik koşullarda belirgin bir liberalleşme yaşadığı söylenebilirdi. Ancak hoşgörü üzerine yaptığım çalışma, yukarıda belirttiğim gibi, Türkiye'nin liberal düşüncenin felsefi ve siyasi kökenlerini araştırmak ve incelemek isteyenler için tam bir çöl olduğunu fark etmemi sağlamıştı. Türkiye'de liberalizm, karşıtları için, 'liboş' sıfatının tatsız çağrışımlarıyla küçültülmek istenen bir ideolojiden başka bir şey değildi. İşte böyle olduğu içindir ki, Atilla Yayla'nın ilk kitap çalışması *Liberalizm Türk(ie)* okuruna bu ideolojinin temel unsurlarını felsefe tarihindeki köklerini kurucu filozoflarına giderek tanıtmayı amaçlıyordu. Mustafa Erdoğan da sonraları çok genişleteceği *Liberal Toplum/Liberal Siyaset* ile liberal siyaset teorisinin

temel nosyonlarını ve liberal siyaset pratiğini var edecek bir toplumu karakterize eden unsurları ele alıyordu. Bu iki çalışma da beni çok mutlu etmişti: benzer endişelere sahip olduğum iki fikir arkadaşı keşfetmiştim. Ama daha önemli olan şey, bu iki fikir arkadaşının çalışmalarının liberal düşüncenin köklerine ilişkin sağlam bir perspektif sunmalarıydı.

1994 yılında bir vesileyle Ankara'ya gidecektim. Yolculuk öncesi çok değerli hocam Ahmet Arslan, Atilla Yayla'yla tanıştığını, onun heyecanlı bir akademisyen olduğunu ve kendisiyle tanışmamdan muhtemelen karşılıklı olarak çok mutlu olacağımızı söyledi. Ne var ki kendisinde Atilla Yayla'ya doğrudan ulaşmamı sağlayacak bir telefon numarası yoktu. Ama Ahmet bey Atilla Yayla'ya kendisini referans göstererek *Türkiye Günlüğü*'nden Mustafa Çalık vasıtasıyla ulaşabileceğimi belirtmişti. Öyle de oldu.

Atilla Yayla tam da Ahmet Hocamın tarif ettiği gibi çok heyecanlı, yerinde adeta duramayan bir insandı. Ankara Yüksel Caddesi'nde 'Pigalle' adlı bir kafede en az iki saat boyunca liberal teori ve pratikle, Türkiye'nin liberal değerlere çok yakın bir döneme kadar neredeyse tamamen düşman entelektüel ve kültürel iklimi üzerinde konuştuk. Bu, benim açımdan, Ankara'ya yerleşmenin ve Liberal Düşünce Topluluğu'nun içinde kurucu bir üye olarak yer aldığım bir fikir arkadaşlığı ve dostluk ilişkisinin başlangıcı oldu. Dernek adında 'liberal' sıfatının geçmesi bile başlı başına meydan okuyucu bir tavrıydı. Heyecanın bulaşıcı olduğunu o sıralarda fark ettim. Hayatımın o güne bu tür bir duyguyu hiç böylesi bir yoğunlukla bir daha duyamayacağım özel bir dönemine girmekte olduğumu hissediyordum. Sahici duygular sanıyorum hiç yanıltmıyorlar. Liberal Düşünce Topluluğu, faaliyetlerine gayet etkin bir biçimde katılmaya gayret ettiğim ilk on yılı dâhil, yakın dönem Türk(iye) siyaset düşüncesi tarihi içinde iz bırakan bir düşünce kuruluşu haline geldi.

Peki iz bırakmakla neyi kastediyorum? Çok basit bir şeyi: yakın geleceğin siyasi düşünce tarihçileri 1992-2012 yılları arasındaki kesiti inceledikleri zaman Türkiye'nin büyük bir sosyal, iktisadi ve siyasi dönüşüm geçirdiğini ve bu dönüşümün fikri zemininin hazırlanmasında ve sağlamlaştırılmasında Liberal Düşünce Topluluğu'nun kurucu üyelerinin değişen derecelerde, ama mutlaka bir katkıda bulunduğu tespitini yapmak durumunda kalacaklardır. Çok daha açık bir ifadeyle LDT'nin bu dönüşümdeki fikri etkisi, bu etki karşısında nasıl bir pozisyon alınıralsa alınsın ve ona ne tür bir eleştirel anlam yüklenilirse yüklenilsin inkâr edilmesi imkânsız bir vakiydir. LDT, bana göre, başka hiçbir düşünce ve inanç örgüsüne referansta bulunmaksızın kendilerini doğrudan doğruya liberal olarak tanımlayan düşünce adamlarının ve yazarların liberalizmi orijinal içinde bir bütün olarak anlamaya ve anlaşılır kılmaya

çalıştıkları ilk gönüllü topluluk ve kurumdur. Bu bile Türk(eye) siyaset düşüncesinin yakın dönüşüm dönemi üzerinde çalışacaklar için LDT'yi başlı başına dikkate almalarını zorunlu kılmaya yetecek bir faktördür.

Ancak burada belki de daha önemli bir faktör, Türkiye'nin ideo-politik kimliklerini ilk defa her bakımdan ve tamamen liberal gelenek içinde tanımlayan bu düşünce adamlarının ortaya çıkışıyla hâkim Kemalist modernleşme zihniyetine yegâne alternatifin liberal düşünce ve siyaset geleneğinde yattığını zımnen ve bazı bakımlardan hiç de istemeden de olsa kabul etmek zorunda kalan bir kesimin siyasi varoluş mücadelesinin ve iktidarının kesişmiş olmasıdır. Söz konusu kesimin büyük bir hevesle benimsedikleri yeni siyasi kimlikleri, yani 'muhafazakâr demokrasi' bile büyük ölçüde formel veya informal olarak Liberal Düşünce Topluluğu içinde yer alan düşünce adamları ve yazarları tarafından Batı düşüncesi ve demokrasilerindeki kriterleriyle tanımlanmış ve konumlandırılmıştı. Bu, nereden bakılırsa bakılsın bir dikkat çekici başarıyı işaret etmektedir.

LDT'nin özellikle ilk on yılında kurucu üyelerinin ve bu üyelerin harekete geçirdiği genç gönüllülerin faaliyetleri ve çalışmaları sayesinde eriştiği başarı objektif bir nitelik taşıdığına göre, 20. Yılda üzerinde düşünülmesi gereken mesele bu başarının 'bir başarı olgusu' olarak olabildiğince objektif bir şekilde değerlendirilip değerlendirilmediği meselesidir. Bunun bir Hume öğrencisi olarak hiç de kolay olmadığını belirtmek mecburiyetindeyim. Çünkü ne de olsa 'mükemmel iyinin düşmanıdır'. Bu herhangi bir alanda belli kriterleri esas alarak belirlenmiş mükemmellik ideallerinin 'iyi'yi gözden düşürmekle kalmadığı, onun tekabül ettiği başarı derecesinin topyekun reddedilmesine götürebileceği anlamına gelir. LDT'nin etkinliklerine bu tür mükemmeliyetçi perspektifle değer biçildiğinde de böyle bir durumun ortaya çıkması kaçınılmaz gibidir.

Bununla birlikte konu LDT deyince ilk akla gelen yazarların ve düşünce adamlarının yazılarına ve çalışmalarına gelince aynı şeyi söylemenin hiç de kolay olmadığını söyleyebilirim. Bu elbette bir mükemmellik iddiasında bulunmak anlamına gelmiyor. Belirtmek istediğim şey, bu eserler ve çalışmalar için ileri sürebilecek muhtemel bir mükemmellik kriterinin herşeyden önce yazarlarının kendi ideo-politik çizgilerini dayandırdıkları liberal teori ve siyaset geleneğine hâkimiyetleriyle, bu teorinin temel ahlakî ve siyasî değerlerini eserlerine ve çalışmalarına tam bir doğruluk ve tutarlılık içinde aktarıp aktarmadıkları olabileceğidir. Bu kriter açısından ortada bir sorun olduğunu ileri sürmek çok zordur. Dolayısıyla bu tür bir iddia ileri sürüldüğü takdirde, bu, nedenleri bambaşka yerlerde aranması gereken bir haksızlıktır. Meselâ

Mustafa Erdoğan'dan liberal özgürlük anlayışını okuyan bir Türk(iyeli) okur bu konuda liberal siyasi düşünce literatürünün oluşturduğu birikimle, arka plandaki büyük tartışmaların ve çoğullukların da nedenlerini de idrak ederek hakkıyla temas kurabilir. Yine Atilla Yayla'nın piyasa ekonomisinin bir türlü kavranamayan veya kavranmak istenmeyen unsurlarını ortaya koymaya yönelik makalelerini okuyan herkes, bu unsurların Adam Smith/David Hume-Hayek çizgisindeki bir liberal ekonomi kuramcısı tarafından nasıl görülebileceği konusunda sağlam bir bakışa ulaşabilir.

Ancak bir başarı değerlendirilmesi nispeten objektif sayılabilecek bu kriterlerle sınırlı değildir. Sübjektif şartlar da son derece etkili ve belirleyicidir. Bunların başında bir ülkenin siyasi yapısını şekillendiren dinamikler, güç ilişkileri ve tarafların kendi pozisyonlarına uygun veya onlara haklılık kazandırmak için kasten veya pek de farkında olmadan müracaat ettikleri inançları gelir. Bu inançlar bir düşünce hareketinin hem şartlarını hem de sınırlarını belirlerler. İnsanların çok büyük bir çoğunluğunun dindar oldukları bir sosyal vasatta savunucuları ne kadar konularına hâkim olurlarsa olsunlar bir dinsizlik hareketinin hiçbir başarı şansı yoktur. Liberal değerler örgüsü ve bu örgünün hayata geçirilmesini esas alan siyasi gelenek için bu tür bir engelin sözkonusu olmadığı açıktır. Aksine liberal teori ve siyaset geleneği, az çok farklı versiyonlarıyla Türk(iye) toplumu için gerekliliği çok farklı açılardan savunulabilecek bir değerler örgüsünü ve siyasi rekabetin çatışan bütün tarafları için üzerinde uzlaşabilecek bir fikrî, ahlakî ve siyasî çerçevenin kendisine dayandırabileceği bir zemini teşkil etmektedir.

İşte burası LDT'nin kanaatime göre en az başarılı olduğu yerdir. LDT, çatışan bütün tarafların, aksi herkes için tam bir katastrofik akıbete tekabül edeceği için eninde sonunda kabul etmek zorunda kalacakları bu gerçeğin yumuşak, kolay ve daha az sancılı bir şekilde benimsenmesini katalize edebilirdi. Ancak bu yapılamadı, bundan sonra yapılabilmesi de bir hayli zor görünüyor. Bir Hume öğrencisi olarak bunun neden böyle olduğunu bir hayli ikna edici bir şekilde açıklayabilir, yani insan doğasının tecrübelerle şekillenen ve sempati mekanizmasıyla harekete geçen duygu ve tutku dinamiklerinin, bu potansiyel şansın farkına varılmasına ve kullanılmasına engel olan kökenlerini, operasyon mekanizmalarını ve mahiyetlerini izah edebilirim. Ama bu apayrı bir yazı konusu. Yine de bir hayli zor görünmekle birlikte bu engeli aşabileceğimizi ümit ediyor ve bu ümidin beyhude bir ümit olmadığını düşünmek istiyorum. Bunun için ihtiyaç duyabileceğimiz belki de tek şey, karamsarlığa değil sonsuz bir neşeye açılan iyimser bir şüphencilik ve taraflılığın aşılmasının en azından Humecü liberal antropolojideki belki de temel medenilik kriterini teşkil ettiği bilgisi ile uyumlu bir şekilde harekete geçebilmek.

Liberal Düşünce Topluluğu'nun temsil ettiği liberal ideo-politik çizgiyle doğrudan veya dolaylı bir şekilde ilişkili olan düşünce adamlarının ve yazarların bu tür bir hareketin bir ihtiyaç olduğunu en kolay anlayacak ve bu ihtiyacı karşılamak için artık yola çıkıldığı günlerle mukayese edildiğinde son derece derinleşmiş bir Türkçe liberal literatür birikimine de değerli bir katkı sayılabilecek çalışmalar yapabileceklerini düşünüyorum. Bu düşünceme ne ölçüde katılacaklarını bilmiyorum; ama kendi adıma önümüzdeki dönemde bu sorunu açıklamak için özel bir gayret içinde olacağımı söyleyebilirim. LDT çatısı ve çevresi içinde yer alan düşünce adamlarının ve yazarların bu doğrultuda açmaya çalışacağım tartışmalara bir şekilde katılacaklarından ve destek vereceklerinden pek az şüphem var. Tabii bu konuda samimi ve samimi bir istek göstermelerini sağlayabilecek bir düşünce ve tartışma çerçevesi sunmayı gerçekten başarmam şartıyla.